

TARAVAUS, TARAVALD

semblant esmenar-ho en *Tresovado*; o ¿hi intervindria una etim. pop. «entre bauç (= bedços)?; innecessari, i més complicat.

III. Llogaret del Segre Mitjà, dins la vall de la *Ba-⁵ ronia de Rialb*, a la dreta del Segre, que baixant del Nord desemboca al Segre enfront de *Ponts*; el nom apareix aplicat a la vall de Rialb en general. En el cens de 1359, TARAVAU figura com un llogaret de 5 focs, citat en sèrie: Rialb, Peramola, *Taravau*, Paracolls, Luçàs (*CoDoACA* XII, 24). La documentació medieval, que és molt antiga, segura i copiosa, sempre en *-aldo* o *-all*, el dóna adés com nom de la vall tota, de Rialb, adés com un castell dins la vall, o com un «terme».

839, Acta C. SdUrg.: «parochias de *valle Taravald*», enumerat després de Rialb i La Clua i seguit de *Terraciola*; 892: «in castro *Taribaldi* --- in locum q. dr. Bingamo¹ ---» (Udina, *Arch. Condal* S. X, doc. 8); 953: «in *valle Taravald*, eccl. Sti. Martini,²⁰ cum parr. q. d. *Terrazola*», amb *Cabriacs* i algun altre poble de l'Urgellet (*Cart. Tavèrnoles*, 40.19); 961: *Taravald* citat amb Bóixols (*Cart. id.*, 42.26); 1032: «termino de *Taravallo*», com afr. E. de Llordà, prop d'Isona (ZRocafort, *GGC, Lda.*, 810); 1055: castrum²⁵ *Teravalli*, afr. E. de *Biscarri* (*Lib. Feud. Mai.* I, 122); 1079: «afr. E. de *Biscarri*, in terminis de castrum *Taravalli*, Mer. *Benavente*» (*GGC*, 786, n. 287); 1139: *Taravall*, junt amb *Lluçars* de *La Vansa* (*Cart. de dons. diverses de la SdUrg.*, n. 53); 1175, R. de Seró i els³⁰ seus donen al Temple: «in com. Urgelli sive in castro *Taravallo* --- ipsum mansum de --- *Lavansa* ---» (MiretS., *Templ.*, p. 222); 1197: «*Biosca, Podio Viridi, Oliola*, castrum de *Taravat* et de *Benavent*» (Miret, o. c., 25).

Afegim-hi noms de barons que devien pendre'l del d'aquest castell: 1030: Borrello *Taravallensi* (*Marca H.*, c. 1046.11f.); 1031: Bernard de *Taravall* (Arx. Sols.); 1062: G. Bern. de *Taravald* (*Cart. Tavèrnoles*, 81.12); 1143: «Bernardi de *Taravall* in test.», en docs.⁴⁰ de 1113 i 1157, relatiu a Mascançà i Albelda (Font Rius, *C. d. p.*, §§ 60 i 106); i Arbertus de *Taravad* firma en una donació del Comte d'Urgell al monestir de *Gualter* (Arx. Sols.); i 1170: Arbert de *Taraval* (*Cart. Tavèrnoles*, 158.17).

IV. Un mas al Sud de Vic, en te. de *Balenyà*, del qual no sé altra notícia que la d'un doc. de 1235: «mansum de *Taraval*, in parr. Sti. Fru. de Balayan» (CCandi, *Mi. Hi. Ca.* II, 36).

V. Una important masada i partida de Morella, dins el vast terme d'aquesta ciutat del Nord valencià. Moltes notícies en els capbreus poc posteriors a la reconquesta, dels Ss. XIV i XV, llavors generalment amb plural i article, però avui continua essent conegut com nom d'un paratge de la banda SE. d'aquell terme tan extens; en singular: *el tarabàl*, anotat a La Llècua, com part d'aquesta dena (XXVII, 166.3) i de nou, igual, en l'enq. de Catí, on digueren que era dins el terme de *Morella* que toca amb el de *Salvassòria* (XXVIII,⁶⁰

107.18).

En el *Capbreu* de Morella, compilat a. 1443, còpia que devem a Mn. Milian: «*Mas del Taravall*» figura com títol d'uns 23 epígrafs en què es divideix el Capbreu (enumerat entre el *Móll* i *Salvassòria*), fº 41: el nom no figura allí entre els assentaments, però al marge una mà moderna repeteix en llaipsis: «*Mas dell Taravall*». Més avall, sovint: «un mas *dels Taravals*» 43v, «al mas *dels Taravalls*» 66v; a la masada dels *Taravalls*. També el trobo en el *Capbreu* de Cinctores, deixat per Mn. Betí a l'Arxiu d'aquest poble (abandonat pel municipi, però que vaig poder despullar, en la meua visita de 1961, en una sèrie d'anotacions del S. XIV) es llegeix: «Ripoll [NP] dels mases *dels Taravals*, per fer los bacis de la font de *Benisme*» (fº 6v, XXVIII, 9.19).²

És a dir, les mencions medievals són de masos i masada, encara que considerat com denominació d'una pda. extensa del territori de Morella, i avui *El Taravall* com nom de pda.; no sols, però, modernament perquè també en el Capbreu de 1443 ho llegeixo com nom d'un barranc: «un troç de terra que li donà son pare al Baranch den *Taravall*» (fº 36v) —amb «En», és cert, com si fos NP, però això pot ser secundari, abús avui freqüent en noms que han de ser antics de lloc, i també pot ser dissim. de *ll* > *nll* per «*del T.*».

En conclusió no hi haurien raons rotundes que s'oposin a considerar que el nom (V) sigui un «post-topònim», o sigui un nom imitat allí del (III) o (I), com sigui que d'aquests, i sobretot del (III), n'hi ha documentació tan abundant i segura des de data molt antiga: raó, però, de poc valor perquè a Morella, ja s'ha via d'esperar que no n'hi hagi informació fins resprés de la reconquesta, i no essent lloc de primera importància, la d'aquest en el S. XIV denota nom ja arrelat; potser de molt; si fos només el nom d'un mas, hi hauria més raó per creure'l post-antroponímic potser del (III), però ja veiem que ha estat més que nom d'un mas o masada. Que vagi o no, amb article, tampoc és raó ferma en cap sentit, majorment si hi hagué ús en àrab. I com que, si més no, consta com antic i ben testificat, s'ha de tenir en compte per a l'etimologia no menys que els altres.

VI. A Mallorca: un altre exemplar del present NL heretat, però, d'abans de la Conquesta: alqueria antiga del terme de *Montuiri*, que ja consta com «alcheria *Atrabald*» en aquest terme, en el *Rept.* (Bof., 108). És clar que no pot tenir res a veure amb l'arabisme *raual* com suggeria Gayangos a Quadrado (p. 486), recordant-li la forma *arrabalde*, variant antiga de *raual* (àr. *rabad*) en castellà. En *Atrabald* tenim el primitiu germànic THRASBALD, encara sense anaptixi però amb pròtesi de *a-*, necessitada per l'àrab que no admet els grups de consonants, com *tr-*, en posició inicial.

VII. TRAVAU, veïnat del Baix Empordà, agre. a Sant Sadurní de l'Heura, a l'O. de La Bisbal, escrit *Trabau* a. 1359 (*CoDoACA* XII, 93.15); també es diu *Estrabau* (*GGC, Gir.* I; *BDLC* IX, 341), amb aglutinació de l'article *lPSE*; fins allí havia arribat poc o molt llargament el parlar «salat» que més tard no passava